

KRAJINA V HLAVNÍ ROLI ANEB KRAJINNÉ PLÁNOVÁNÍ VE ŠVÝCARSKU A NĚMECKU

Eva Semančíková

Krajina čelí mnoha tlakům, které vyžadují efektivní nástroje pro vyvážení její ochrany a obnovy, přičemž klíčovou roli hraje existence funkčního krajinného plánování. Článek se zaměřuje na roli a postavení dokumentů krajinných plánů v hierarchických systémech plánování Německa a Švýcarska. Na základě literární rešerše porovnává míru závaznosti těchto dokumentů a jejich provázanost s územním plánováním na regionální a lokální úrovni. Výsledky ukazují, že zatímco Německo disponuje komplexním a legislativně ukotveným systémem krajinného plánování, v praxi se ukazuje důležitost kontroly kvality krajinných plánů a vymahatelnosti opatření. Švýcarský přístup klade větší důraz na princip subsidiarity a finanční motivaci klíčových aktérů prostřednictvím dotačních titulů. Závěr rešerše poukazuje na klíčovost transformace dobrovolných nástrojů na právně závazné mechanismy, nutnost zajištění nástrojů pro realizaci opatření do krajiny, zajištění kvality zpracování krajinných plánů a zavedení funkčních implementačních pobídek.

Úvod

Podobu současné krajiny ovlivňuje řada faktorů: od přírodních procesů a změn ve využívání území přes klimatické extrémy až po proměny společenského vnímání jejich hodnot. Ztráta biodiverzity, znečištění, změny krajinné struktury a funkčnosti v kontrastu s našimi požadavky na kvalitní a zdravé životní prostředí představují hlavní důvody, proč je nezbytné krajině věnovat pozornost. Potřebujeme proto efektivní politiky a nástroje, které dokáží posoudit každodenní tlaky na krajinu a být oporou v případech, kdy je nutné upřednostnit její ochranu či obnovu před developer-skými záměry. Zásadní roli přitom hraje existence hierarchického krajinného plánování, funkčních krajinných plánů a schopnost účinně provázat jejich cíle s územním plánováním.

Zlomovým bodem v přístupu ke krajině se stalo přijetí Úmluvy Rady Evropy o krajině v roce 2000 (dále jen úmluva). Ratifikovalo ji celkem 41 států, které ji tím uznaly jako právně závazný dokument. Cílem úmluvy [COE, 2000] je motivovat státy k přijímání opatření na místní, regionální i národní úrovni. Tyto kroky mají zajistit ochranu, péči a plánování krajiny, a tím udržet či zlepšit její kvalitu a podpořit povědomí o jejích hodnotách. Úmluva stojí na dvou klíčových principech: udržitelnosti a subsidiarity. Princip udržitelnosti klade důraz na komplexní vnímání krajiny v jejích

ekologických, sociokulturních a ekonomických souvislostech. Princip subsidiarity naopak ponechává státům volnost ve výběru konkrétních politik a nástrojů. Respektuje tak odlišné ústavní principy, administrativní uspořádání států i specifika jednotlivých krajin, která vyžadují rozdílné přístupy. Záleží také na samotných státech, zda pro naplňování úmluvy využijí stávající nástroje, nebo vytvoří nové. Podle Déjeant-Pons [2006] závisí ochota k inovacím v této oblasti na politické vůli, vládní struktuře a historické tradici plánování v dané zemi.

Přístup ke krajinnému plánování se proto napříč evropskými zeměmi liší [Semančíková, 2019]. Některé státy ponechaly krajinnou problematiku přímo v rámci procesů územního plánování, zatímco jiné zavedly samostatné nástroje v podobě specializovaných krajinných plánů. Povinnost jejich zpracování i míra právní závaznosti se však odlišují. Je třeba také podotknout, že některé státy, například Německo a Rakousko, úmluvu doposud neratifikovaly. Přesto má právě Německo dlouhodobě zavedenou praxi hierarchického krajinného plánování, v rámci kterého vznikají krajinné plány na regionální i lokální úrovni.

Cílem tohoto článku je na základě literární rešerše zmapovat existenci a roli krajinných plánů v procesu krajinného plánování. Práce se konkrétně zaměřuje na Německo a Švýcarsko – dvě země s dlouhodobě zavedeným systémem,

ve kterém má však samotný dokument krajinného plánu odlišné postavení.

Metodika

Tento článek vychází z literární rešerše a ze srovnání nástrojů krajinného plánování, a to především na regionální a lokální úrovni. Zvláštní pozornost je přitom věnována roli těchto nástrojů v rozhodovacích procesech. Konkrétně se práce zaměřuje na zjištění, zda v analyzovaných zemích existují samostatné dokumenty krajinných plánů, jaká je míra jejich právní závaznosti a jakým způsobem jsou prováděny se systémem územního plánování.

Výsledky

V evropském kontextu lze identifikovat různé přístupy. Některé země mají pevně ukotvený systém územního plánování a tematika krajiny je v různé míře řešena pouze jeho prostřednictvím¹, např. Finsko, Švédsko nebo Rakousko. Naproti tomu v jiných evropských státech – konkrétně v Německu, Nizozemsku, Francii, Itálii nebo Švýcarsku – fungují hierarchické systémy krajinného plánování na národní, regionální i místní úrovni, které podporují vznik samostatných dokumentů krajinných plánů. V dalších zemích existují nástroje s odlišnými názvy, ale funkčně jsou obdobné krajinným plánům. Jedná se například o španělské Landscape Catalogues², které předsta-

¹ https://elcl6.coe.int/WebForms/Public_List.aspx?En=en

² <https://www.catpaisatge.net/en/landscape-in-catalonia/landscape-catalogues>

vují nástroj pro zavádění cílů krajiny do územního plánování, nebo Landscape Character Assessment³ ve Velké Británii. V České republice doznává situace v posledních měsících zásadních změn. Ačkoliv se Česká republika dlouhodobě řadila k první skupince zemí, v roce 2025 došlo k výraznému posunu. Usnesením vlády č. 845 dne 29. října 2025 byla přijata Politika krajiny, která představuje nejvyšší národní rámec pro koncepční práci s krajinou. Současně Výzkumný ústav pro krajinu, v. v. i., koordinuje přípravu metodiky krajinného plánování, která má tento nový systém procesně ukotvit.

Míra povinnosti pořizovat krajinné plány se na regionální úrovni napříč státy liší, zatímco na lokální úrovni bývá jejich zpracování převážně dobrovolné. Rozdíly panují také v jejich vymahatelnosti. Například v Německu a Nizozemsku je pořízení krajinných plánů dobrovolné, avšak po jejich schválení se stávají právně závaznými. Naproti tomu francouzské krajinné plány žádnou právní závazností nedisponují. Nižší je popsán procesní přístup k plánování krajiny v Německu a Švýcarsku.

Německo

Německé krajinné plánování představuje tzv. komplexní ekoprostorové plánování, které začleňuje ekologické principy do rozhodování o využití prostoru. Má legislativní oporu ve Spolkovém zákoně o ochraně přírody (BNatSchG)⁴ z roku 2009. Vychází z konceptuálních znalostí ekosystémů, klade důraz na prolínání prostorových funkcí a integruje environmentální požadavky napříč různými obory. Poskytuje komplexní údaje o životním prostředí, formuluje prostorové specifické cíle a konkrétní opatření v oblasti ochrany přírody a péče o krajinu.

Zásadní rolí krajinného plánování je shromažďovat a sjednocovat environmentální informace a cíle z různých odvětví a na jejich základě formulovat společné mezioborové vize. Pro ostatní odvětvová plánování pak slouží jako klíčový zdroj dat o životním prostředí a nástroj pro koordinaci jejich záměrů a cílů ochrany přírody.

Hierarchie krajinného plánování

Podle zákona BNatSchG je krajinné plánování ukotveno hierarchicky – od úrovně spolkových zemí přes regiony až po obce a jejich části. Tato struktura umožňuje formulovat cíle ochrany přírody jak na nadmístní, tak i na úzce lokální úrovni a zároveň exaktně zdůvodnit potřebná opatření k jejich dosažení. Výstupem tohoto procesu jsou následující typy krajinných plánovacích dokumentací:

- **Krajinné programy:** Stanovují nadmístní specifické cíle, požadavky a opatření na ochranu přírody a péči o krajinu pro celá území spolkových zemí. Jejich zpracování je dobrovolné.
- **Rámcové krajinné plány:** Stanovují nadmístní cíle, požadavky a opatření na ochranu přírody a péči o krajinu pro části spolkových zemí. Jejich vypracování je povinné pro všechny části států, pokud nadřazený krajinný program nestačí svým obsahem a mírou konkretizace.
- **Krajinné plány:** Stanovují cíle, požadavky a opatření na ochranu přírody a péči o krajinu pro místní úroveň obcí, přičemž vycházejí z rámcových krajinných plánů.
- **Plány zeleně:** Mohou se pořizovat pro části obcí. Zaměřují se na:
 - udržování otevřených prostranství, včetně návrhu městské krajiny, a rozvoj zelené infrastruktury v rezidenčních, komerčních a jiných stavebně využívaných oblastech;
 - navrhování, údržbu a rozvoj parků a jiných zelených ploch, vodních ploch a jejich břehů, městských lesů nebo jiných větších prostranství se zvláštním významem pro rekreaci, včetně okrajových částí sídel;
 - návrh, údržbu a rozvoj kulturní krajiny a rekreačních oblastí ve volné krajině.

Povinnost pořízení dokumentací a právní závaznost

Zákon BNatSchG definuje pořízení krajinných programů jako dobrovolné. Pro rámcové krajinné plány jsou BNatSchG definovány podmínky pro jejich pořízení (viz výše). Krajinné plány

(§ 11 BNatSchG) musí být vypracovány v okamžiku, kdy se v území vyskytly, jsou plánovány nebo lze očekávat změny přírody a krajiny. Tato podmínka z nich činí nástroj de facto povinný. V oblastech, kde jsou krajinné plány zpracovány, je následně vyžadováno i pořízení plánů zeleně.

Většina spolkových zemí uplatňuje model, v němž jsou nejprve zpracovány krajinné plány, které se následně integrují do územních plánů obcí. Zákon BNatSchG striktně vyžaduje, aby opatření navržená v rámci hierarchického krajinného plánování byla v souladu s požadavky územního plánování. Zároveň územní plánování, oborové plány a správní řízení musí zohlednit cíle, opatření a požadavky definované krajinnými programy, rámcovými plány krajiny a krajinnými plány. Případné odchylky musí být vždy explicitně odůvodněny.

Dohled nad plněním těchto úkolů na lokální úrovni vykonávají nadřízené orgány a další orgány veřejné správy. Klíčovou rolí při implementaci, zajišťování efektivity a kontrole krajinných plánů hraje také veřejnost a nevládní organizace, které často disponují politickou i finanční podporou vlády. Revize všech dokumentací musí probíhat minimálně každých 10 let a na jejím základě se rozhoduje o případné aktualizaci.

Krajinné plánování vs. územní plánování

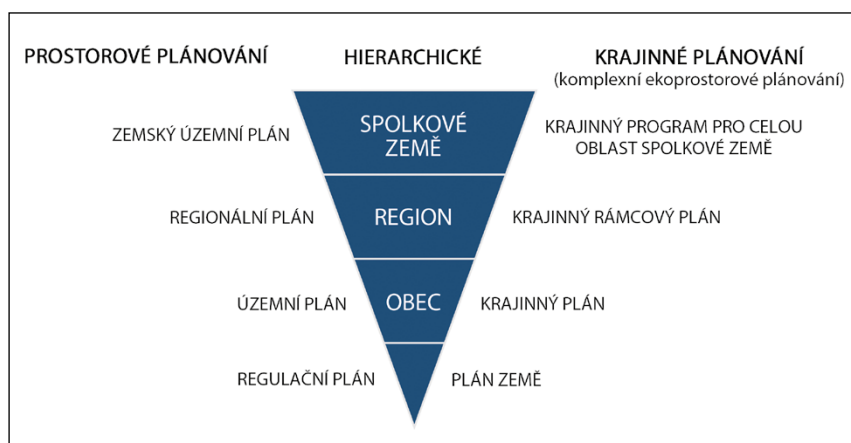
Krajinné plánování zrcadlově odpovídá hierarchické struktuře územního plánování, viz obr. 1. Všechny krajinné plány musí respektovat cíle a zásady a další požadavky územního plánování. Územní plány naopak musejí zohlednit prostorově relevantní cíle, požadavky a opatření ochrany přírody a krajiny.

Institucionální zajištění

Za vypracování krajinných plánů je zodpovědná Agentura ochrany přírody. Ta plní nezastupitelnou roli při komunikaci s místními nebo regionálními aktéry, např. vlastníky pozemků, zemědělci, skupinami zabývajícími se životním pro-

³ <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5aabd31340f0b64ab4b7576e/landscape-character-assessment.pdf>

⁴ https://www.gesetze-im-internet.de/bnatschg_2009/BJNR254210009.html#BJNR254210009BJNG000200000

Obr. 1: Hierarchické územní a krajinné plánování v Německu

středím a ochranou přírody nebo širokou veřejností. Agentura je tak považována za klíčovou pro úspěch plánování a správu krajiny.

Metodická opora

Ačkoliv zákon BNatSchG nenařizuje jednotnou celostátní metodiku pro tvorbu krajinných plánů, definuje jejich doporučený obsah, který spolkové země plně respektují. Proces krajinného plánování obvykle zahrnuje následující klíčové fáze:

- inventarizace současného stavu přírody a krajiny a predikce očekávaného vývoje;
- stanovení cílů ochrany přírody a péče o krajinu;
- hodnocení aktuálního a očekávaného stavu přírody a krajiny v souladu se stanovenými cíli a identifikace možných konfliktů z nich vyplývajících;
- výběr opatření, která by měla být přijata pro implementaci.

Švýcarsko

Švýcarský hierarchický systém krajinného plánování má oporu ve třech důležitých zákonech:

- **Federální zákon o ochraně přírody a kulturního dědictví (1966)**⁵: Ukládá povinnost pečlivě spravovat a chránit krajinný ráz, historická místa i přírodní a kulturní památky (čl. 1). Tento princip se promítá do plnění všech federálních úkolů, projektů i do-

tačních politik (čl. 2). Zákon explicitně vyžaduje (čl. 3), aby byly krajinné dědictví a lokality místního významu spravovány s maximální péčí a tam, kde převažuje veřejný zájem, zůstaly zcela neporušeny. Tato povinnost platí bez ohledu na statutární význam daného území.

- **Zákon o prostorovém plánování (1979, aktual. 2019)**⁶: Zavazuje konfederaci, kantony a obce k hospodárnému využívání půdy a striktnímu oddělení stavebních ploch od nezastavitelných území. Koordinaci prostorových aktivit má vzniknout systém osídlení zajišťující žádoucí rozvoj země. Zákon cílí na ochranu přírodních zdrojů (půda, vzduch, voda, lesy, krajina) a podporu vnitřního rozvoje sídel při zachování kvality bydlení. Principy plánování (čl. 3) dále vyžadují vymezení dostatečných ploch pro zemědělství (zejména pro střídání plodin), citlivé začlenění sídel a staveb do krajiny, zachování volně přístupných břehů vodních toků, ochranu přírodních a rekreačních oblastí a udržení funkčnosti lesních ekosystémů.
- **Federální zákon o územním plánování a stavební zákon (1979, aktual. 2003)**⁷: Doplňuje požadavek na hospodárné využití půdy o ochranu městských a volných krajín i přírodních zdrojů, a to při zohlednění zájmů obyvatelstva a hospodářství včetně zemědělství (čl. 1). Pověřené orgány musí (čl. 5) dbát na zachování obdělávané půdy a přírodní základny života.

To zahrnuje ochranu esteticky cenných krajín, vyhlídek, vodních zdrojů, biotopů a kulturních objektů (např. tradičního rozptýleného osídlení či appenzellských domů), jakož i revitalizaci změněných stanovišť v souladu se zásadami udržitelnosti. Zároveň musí být zajištěna přiměřená nabídka stavebních pozemků. Kantony mají povinnost (čl. 6) ve svých stavebních plánech vymezit cenné a rekreačně významné oblasti. Konfederace pak zajišťuje (čl. 13) základní zásady a odvětvové plány pro územní rozvoj.

Hierarchie krajinného plánování

Krajinné plánování ve Švýcarsku má silné ukotvení na národní úrovni, která udává směr celé krajinné politiky [Rudaz, Stremlow, 2020]. Ta tvoří základ pro plánování na úrovni kantonů a obcí, kde vznikají tzv. koncepce rozvoje krajiny [EspaceSuisse, 2021].

- **Švýcarská koncepce krajiny (Swiss Landscape Concept, SLC)**⁸: Národní strategický dokument s dlouhou tradicí (první verze z roku 1997, aktual. 2020). Definuje krajinu jako dynamický výsledek interakce fyzického prostředí a lidského vnímání a využívání. Toto pojetí pokrývá venkovské i urbanizované oblasti a je plně v souladu s Úmluvou Rady Evropy o krajině, kterou Švýcarsko ratifikovalo v roce 2013. Krajina je zde vnímána jako zrcadlo přírodně-historického a kulturního vývoje zahrnující aspekty stavební kultury i biologické rozmanitosti (ekologická infrastruktura). Koncepce definuje 7 obecných cílů, 7 cílů vázaných na typy krajín a 13 cílů určených pro konkrétní sektory hospodářství s cílem zvýšit jejich odpovědnost za kvalitu krajiny.
- **Koncepce rozvoje krajiny kantonu**: Kantony nesou výhradní odpovědnost za ochranu přírodních a kulturních hodnot mimo stavební zóny a za ochranu významných sídel uvnitř těchto zón. Spolková vláda kantonům zpracování koncepcí doporučuje a Federální úřad pro životní prostředí (FOEN – Federal Office for the

⁵ https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1966/1637_1694_1679/en

⁶ https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1979/1573_1573_1573/de

⁷ https://ar.clex.ch/app/de/texts_of_law/721.1#paragraphtext_content_fn_637185_2_5

⁸ <https://www.bafu.admin.ch/fr/publication?id=w9BpaN62yXoP>

Environment) je spolufinancuje. Koncepte slouží jako odborný podklad pro územní plány a jako nástroj k holistickému řízení prostorového rozvoje. Na základě definovaných charakteristik krajiny (stanovených na národní úrovni a zpřesněných kantony) určují, které kvality mají být zachovány (cíle ochrany) a které podpořeny či nově vytvořeny (cíle rozvoje). Koncepte sladují odvětvové politiky (lesnictví, zemědělství, energetika, doprava aj.) a vytvářejí zastřešující rámec pro navazující regionální a obecní plány.

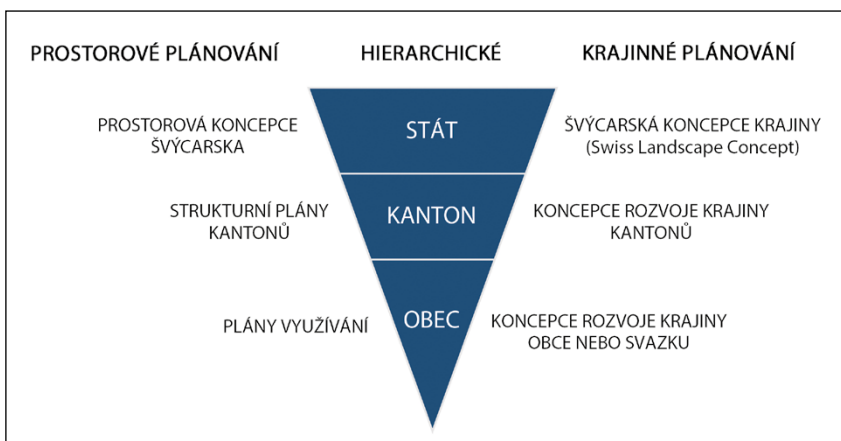
- **Koncepte rozvoje krajiny obce:** Obce jsou primárně odpovědné za ochranu hodnot uvnitř stavebních zón (s výjimkou krajin celostátního významu). Obecní koncepte se zpracovávají zpravidla pro území jedné obce. V případě, že krajinné vazby přesahují katastrální hranice, pořizují se ve vhodném měřítku pro účelová sdružení obcí.

Povinnost pořízení dokumentací a právní závaznost

Pořízení koncepcí rozvoje krajiny na úrovni kantonů a obcí není povinné. Za rozvoj krajiny ve Švýcarsku odpovídá federální vláda, kantony, úřady prostorového plánování regionů a obce. Závazný rámec pro rozvoj švýcarské krajiny, jejích přírodních a kulturních hodnot tvoří národní Švýcarská koncepce krajiny, z níž musí vycházet všechny úrovně správy při plnění svých úkolů a sladování zájmů.

Krajinné plánování vs. územní plánování

Pokud kantony pro své území zpracují koncepci rozvoje krajiny, stává se tento dokument závazným prostřednictvím integrace do územních plánů. Hierarchii prostorového a krajinného plánování znázorňuje obr. 2. Územní plány (strukturní plány a plány využití) musí cíle kvality krajiny začlenit do každodenní aplikační praxe a prostorově účinných sektorových politik [EspaceSuisse, 2021]. Například v zemědělské politice mohou farmáři na základě těchto cílů žádat o přímé platby (příspěvky na kvalitu krajiny) za realizaci konkrétních opatření. Koncepte rozvoje krajiny kantonů nejsou v současnosti zpracovány

Obr. 2: Hierarchické územní a krajinné plánování ve Švýcarsku

pro všechny kantony. Nicméně pokud jsou zpracovány, jsou závazné skrze jejich provázání s územními plány.

Institucionální zajištění a zapojení veřejnosti

Kompetence pro naplňování krajinných koncepcí se napříč kantony liší – agendu spravují úřady pro územní plánování, úřady životního prostředí nebo specializovaná pracoviště. Kantony obcím poskytují odbornou metodickou i finanční podporu (skrze kantonální programy pro krajinu a přírodu). Samotné obce pak fungují jako výkonné plánovací orgány zodpovědné za lokální územní plánování. Zásadním prvkem celého procesu je participace: zatímco na kantonální úrovni se do tvorby koncepcí zapojují především zástupci administrativy, hospodářského sektoru a nevládních organizací, na regionální a lokální úrovni je kladen silný důraz na aktivní zapojení široké veřejnosti.

Metodická opora

Za přípravu kantonálních koncepcí odpovídá obvykle kantonální odborné středisko pro přírodu a krajinu, které proces koordinuje s dalšími dotčenými úřady. Metodický postup se skládá ze tří hlavních fází. V analytické fázi probíhá inventarizace a charakterizace jednotlivých krajinných typů v kantonu. Následuje návrhová (strategická) fáze, během níž zúčastněné strany v participativním procesu diskutují o hodnotách, deficitech a potenciálech území. Výsledkem této fáze je definice cílů kvality krajiny a výběr nástrojů k jejich dosažení, což se zhmotňuje do podoby mapových

podkladů a schválené zprávy. V závěrečné aplikační fázi je koncepce pevně zakotvena v kantonálním strukturálním plánu, regionálních a obecních plánech i v sektorových politikách, a to včetně podrobného akčního plánu s jasně přidělenou odpovědností za realizaci.

Diskuse a závěr

Porovnání německého a švýcarského přístupu ke krajinnému plánování odhaluje dva odlišné modely, které sice sdílejí společný cíl – udržitelnou péči o krajinu – ale k jeho dosažení volí rozdílné cesty. Zatímco Německo spoléhá na pevně ukotvenou legislativní hierarchii a provázanost plánů od spolkové po lokální úroveň, Švýcarsko klade silnější důraz na princip subsidiarity, participaci a finanční motivaci prostřednictvím dotačních titulů.

Německý model, ačkoliv je legislativně velmi propracovaný, naráží v praxi na limity své vymahatelnosti [Luo et al., 2020; Wende et al., 2020]. Studie poukazují na fakt, že samotná existence plánů nemusí zaručovat úspěšnou realizaci opatření. Ukazuje se, že pro zvýšení efektivity je nezbytné posunout systém od dobrovolnosti směrem k právní závaznosti. Důležité je také personální posílení kontrolních orgánů a zavedení mechanismů, které by zajistily nejen formální kvalitu zpracování plánů, ale i dohled nad jejich plněním. Nezbytná se v německém kontextu jeví také potřeba finanční podpory. Pro obce a regiony jsou klíčové dostupné kapacity pro implementaci složitých opatření. Řešením by mohlo být poskytování pří-

mé asistence s prováděním cílů a vytvoření systému alternativních, zejména finančních pobídek, které by motivovaly vlastníky pozemků k aktivní spolupráci. Právě v oblasti finančních pobídek nabízí zajímavou inspiraci švýcarský model. Provázání cílů kvality krajiny se systémem přímých plateb v zemědělství se ukazuje jako vysoce efektivní nástroj. Švýcarská zkušenost potvrzuje, že pokud je ochrana krajinných hodnot ekonomicky atraktivní pro klíčové aktéry v území (zejména farmáře), zvyšuje se ochota k realizaci opatření i bez striktních příkazů. Společným jmenovatelem úspěchu v obou zemích je nicméně integrace.

Cílem tohoto článku bylo zmapovat roli a postavení dokumentů krajinných plánů v procesech plánování krajiny v Německu a Švýcarsku. Analýza potvrdila, že obě země disponují vyspělými nástroji, které překračují rámec běžné evropské praxe, avšak liší se ve strategii jejich uplatňování. Z provedeného srovnání vyplývá, že nezbytným předpokladem funkčního krajinného plánování je

integrace do dalších politik, koncepcí a plánů. Krajinné plánování se musí stát součástí širšího rozhodovacího procesu o území. Vedle kvalitně zpracovaných krajinných plánů je také důležitá existence jasných implementačních mechanismů, které zajistí přenos navržených cílů a opatření do reálné krajiny, ať už v podobě právní vymahatelnosti nebo v podobě motivačních pobídek a dotační podpory. Krajinné plánování funguje pouze tehdy, pokud nezůstane izolovanou disciplínou, ale komplexním nástrojem.

Použité zdroje:

- COE. 2024. *Information System of the Council of Europe Landscape Convention*. [on-line]. Strasbourg: Council of Europe Landscape Convention. Dostupné z: https://elcl6.coe.int/WebForms/Public_List.aspx?En=en.
- DÉJEANT-PONS, M. 2006. The European Landscape Convention. In: *Landscape Research*, 2006, 31(4): 363–384. ISSN 0142-6397. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01426390601004343>.
- ESPACESUISSE. 2021. *Lehrbuch Einführung in die Raumplanung: Komplette Überarbeitung*. Zürich: EspaceSuisse.

LUO, T.; LIN, Y.; VON HAAREN, C.; WANG, Z. 2020. Values and Legal Framework of German Landscape Planning and the Implications. In: *Landscape Architecture Frontiers*, 2020, 8(1): 10–25. ISSN 2096–336X. Dostupné z: <https://doi.org/10.15302/J-LAF-1-020020>.

RUDAZ, G.; STREMLow, M. 2020. Landscape policy in Switzerland: everyone's business. In: *The environment – Natural resources in Switzerland*, 2020, 3: 4–5. ISSN 1424-7186. Dostupné z: https://issuu.com/bundesamt-fuer-umwelt-bafu/docs/201764_bbl_umwelt_03-20_en_web/4.

SEMANČÍKOVÁ, E. 2019. *Landscape policy in the Czech Republic*. Ph.D. Thesis Series, No. 11. České Budějovice: University of South Bohemia, Faculty of Science, School of Doctoral Studies in Biological Sciences. 187 pp.

WENDE, W.; WALZ, U.; STEIN, C. 2020. Evaluating municipal landscape plans and their influence on selected aspects of landscape development – An empirical study from Germany. In: *Land Use Policy*, 2020, 99: 104996. ISSN 0264-8377. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2020.104855>.

*Ing. Eva Semančíková, Ph.D.
Katedra biologie ekosystémů
Přírodovědecká fakulta
Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích*

*Odbor ekologie krajiny
Výzkumný ústav pro krajinu, v. v. i.*

ENGLISH ABSTRACT

Landscape at the Forefront: Landscape Planning in Switzerland and Germany, by Eva Semančíková

The landscape faces multiple pressures that require effective instruments to balance its protection and restoration, while a well-functioning system of landscape planning plays a crucial role. This paper examines the role and status of landscape plans within the hierarchical planning systems of Germany and Switzerland. It compares the legal status of these planning documents and their interconnection with spatial planning at the regional and local levels, based on a literature review. The findings indicate that, while Germany has established a comprehensive and legally embedded system of landscape planning, practical experience highlights the importance of quality control of landscape plans and the enforceability of the proposed measures. The Swiss approach places greater emphasis on the principle of subsidiarity and on providing financial incentives for key stakeholders through subsidy programmes. The review concludes that it is essential to transform voluntary planning instruments into legally binding mechanisms, establish effective instruments for implementing landscape measures, ensure the quality of landscape plans, and introduce well-functioning implementation incentives.